

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

ШИНКАР Віктор Андрійович
БРЕНЗОВИЧ Катерина Степанівна
ТЕПЛОВА Людмила Іванівна

«ПОЛІТЕКОНОМІЯ»
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
(для студентів денної та заочної форм навчання
освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини)

Ужгород – 2023

Політекономія: Методичні вказівки до самостійної роботи для студентів 1-го курсу денної та заочної форм навчання спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ». Автори: Шинкар В.А., Брензович К.С., Теплова Л.І. Ужгород: Видавництво ОП!Оперативна поліграфія, 2023. 38 с.

Укладачі:

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ» **Шинкар Віктор Андрійович**

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ» **Брензович Катерина Степанівна**

аспірант кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ»
Теплова Людмила Іванівна

Рецензенти:

доктор політичних наук, професор, декан факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ» **Палінчак Микола Михайлович**

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки і підприємництва ДВНЗ «УжНУ» **Мікловда Василь Петрович**

Методичні вказівки включають тематику самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни «Політекономія», тематику індивідуальних завдань (рефератів), тестові завдання до основних тем курсу. Навчально-методичний посібник може використовуватися при підготовці здобувачів освіти до практичних занять з курсу, написання модульного контролю. Призначено для студентів зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини, галузі знань 29 Міжнародні відносини.

Методичні вказівки до самостійної роботи розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ», *протокол № 11 від 27 червня 2023 року.*

Схвалено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ», *протокол № 10 від 29 червня 2023 року.*

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ», *протокол № 10 від 29 червня 2023 року.*

ВСТУП

Процеси європейської інтеграції охоплюють дедалі більше сфер життєдіяльності. Не стала винятком і освіта, особливо вища школа. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог, дедалі наполегливіше працює над практичним приєднанням до Болонського процесу.

Самостійна робота здобувачів є складовою освітнього процесу й передбачає інтеграцію різних видів навчальної діяльності, яка здійснюється під час аудиторних, поза аудиторних занять, без участі викладача, так і під його безпосереднім керівництвом, сприяє активізації засвоєння студентами ключових понять, основних положень дисципліни.

Завдання та методичні вказівки до виконання самостійної роботи розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Політекономія» і рекомендовано для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини. З позицій компетентнісного підходу підготовки здобувачів освіти саме самостійна робота розглядається як вмотивована діяльність, що сприяє поступовому переходу від навчання до професійної діяльності, формуванню здатності до самоосвіти, розвитку морально-етичних якостей особистості, необхідних у майбутній професійній діяльності.

Самостійна й науково-пошукова робота студента вимагає дотримання норм академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

У Законі України «Про освіту» (Розділ V, стаття 42) чітко визначено, що дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Розв'язуючи завдання, оцінюючи конкретні ситуації, даючи відповіді на тести можна навчитися користуватися різними методами економічного аналізу,

самостійно аналізувати економічні реалії, що мають місце сьогодні в економіці України і за кордоном. Пропонована система завдань і тестів дозволяють вам самим виявити, наскільки глибоко ви засвоїли предмет, а викладачу оперативної і об'єктивно оцінити ваші знання.

При підготовці до семінарських занять рекомендується:

1. Детально ознайомитися з планом семінарського заняття.
2. Вивчити конспект лекцій по темі заняття.
3. Визначити відповідні розділи підручників і навчальні посібники, рекомендованих викладачів.
4. Глибоко вникнути в суть нових категорій і понять, механізмів дії і механізмів використання економічних законів.
5. Скласти розгорнутий план відповіді на всі поставлені в плані семінарського заняття питання. Звернути при цьому особливу увагу на:
 - a. актуальність даної проблеми;
 - b. розкриття змісту питання;
 - c. висновки і узагальнення.

При підготовці плану виступу зверніть особливу увагу на:

1. Науковий рівень, обґрунтованість і розкриття теоретичних положень і категоріального апарату.
2. Зв'язок теоретичних положень з практичними кроками реформування економіки України.
3. Використання місцевого матеріалу.
4. Логічність і обґрунтованість викладеного матеріалу.
5. Культура мови.
6. Використання статистичних матеріалів, технічних засобів навчання.

ПОЛІТЕКОНОМІЯ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА У СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Навчальна дисципліна «Політекономія» є обов'язковим (нормативним) компонентом Освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітнім ступенем бакалавра спеціальності 292 міжнародні економічні відносини галузі знань 29 міжнародні відносини.

Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Політекономія» є формування у студентів цілісної системи теоретичних знань і практичних навичок з

оволодіння методикою та методологією економічного аналізу різних економічних систем, вміння використовувати сучасні методи наукового дослідження під час вивчення економічних процесів, засвоєння основних принципів функціонування економічних систем та особливості реформування національної економіки.

Завдання навчальної дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Політекономія» є формування відповідних типів економічного мислення і світогляду студентів на методологічних засадах цивілізаційного розвитку економіки - продуктивних сил і виробничих відносин; розкриття закономірностей розвитку суспільного виробництва; з'ясування механізму дії економічних законів і механізму використання їх людьми у процесі господарської діяльності; визнання суттєвих рис основних соціально-економічних систем та напрямків їх еволюції; обґрунтування сутності суспільного відтворення, його циклічність та глобалізацію і відповідних проблем людства; формування у студентів навичок глибокого аналізу реальних економічних процесів і прийняття обґрунтованих рішень щодо їхньої майбутньої професійної діяльності.

Об'єкт політекономії: економічна сфера.

Предмет політекономії: економічні відносини суспільства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються **програмні компетентності:**

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і

суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність спілкуватися іноземними мовами.

ЗК7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Структура і зміст курсу

№ теми	Назва теми	лекцій	семінарів
1.	Предмет і метод економічної теорії	2	2
2.	Основні проблеми організації економіки	4	2
3.	Власність в економічній системі суспільства	4	-
4.	Відтворення і економічне зростання	4	-
5.	Товарне виробництво і гроші	4	2
6.	Ринкова організація суспільного виробництва	4	2
7.	Теорія попиту і пропозиції	4	2
8.	Ринковий механізм регулювання економічних відносин	4	2
9.	Закономірності та особливості розвитку перехідних економік	2	2
10.	Історія економічних альтернатив	6	-
11.	Світова система господарства	4	2
	Всього годин	42	16

ТЕМА 1. Предмет і метод економічної теорії (2 години)

План заняття

1. Виникнення, предмет і функції економічної теорії.
2. Методологія економічної теорії.
3. Особливості дії економічних законів.

Теми рефератів

1. Проблеми економічної теорії як науки в сучасних умовах
2. Основні економічної цілі та особливості їх реалізації в умовах сучасної України.

Нові поняття і категорії

Економічна теорія. Політична економія. Економічна політика. Індукція. Дедукція. Гіпотеза. Абстракція. Економічні закони. Принципи. Теорії. Моделі. Макроекономіка. Мікроекономіка. Агрегат. Графічні зображення. Позитивна економічна теорія. Нормативна економічна теорія. Економічні цілі. Кореляція та причинність в економіці.

Завдання

Кожному із наведених нижче положень, відмічених цифрами, знайдіть відповідний термін або поняття:

- а) рідкісність;
- б) предмет економічної теорії;
- в) нормативна економіка;
- г) позитивна економіка;
- д) мікроекономіка;
- е) макроекономіка;
- ж) індукція;
- з) дедукція;
- і) гіпотеза;
- к) принципи (закони);
- л) кореляція;
- м) логічна помилкова побудова;
- н) допущення за інших рівних умов;
- о) економічне мислення.

1. Метод, з допомогою якого гіпотеза перевіряється реальними економічними фактами.

2. Припущення, у відповідності з яким інші факти, за виключенням тих, що використовуються в аналізі, розглядаються як постійні.
3. Метод, що базується не узагальненні фактів.
4. Обмеженість ресурсів, необхідних для задоволення безмежних потреб.
5. Вивчення ефективного використання обмежених виробничих ресурсів, необхідних для задоволення потреб суспільства.
6. Узагальнення, що характеризують мотиви і практику поведінки індивідів і інститутів.
7. Частина теоретичної економіки, яка досліджує економіку як єдине ціле.
8. Напрямок в економічній науці, що базується на оціночних судженнях того, якою повинна бути економіка, її цілі і політика.
9. Прийняття раціональних рішень на основі співставлення витрат і доходів.
10. Частина економічної теорії, яка досліджує відособлені економічні одиниці (фірми, галузі, сімейні господарства).
11. Аналіз фактів (даних), на основі яких формулюються принципи економічної поведінки.
12. Некоректний хід суджень, у відповідності з яким одна подія попередня другій розглядається як її причина.
13. Систематично обумовлений зв'язок між двома явищами.
14. Наукове передбачення, що висувається для пояснення певного явища, яке вимагає всебічної перевірки на практиці і теоретичного обґрунтування для того, щоб стати достовірною теорією.

ТЕМА 2. Основні проблеми організації економіки (4 години)

Заняття перше

1. Суспільне виробництво і види економічних ресурсів (факторів виробництва).
2. Взаємодія і розвиток факторів виробництва.

Заняття друге

1. Ефективність економіки. Крива виробничих можливостей.
2. КВМ і перспективи економічного зростання.
3. Основні моделі економічних систем.

Теми рефератів

1. Економічні ресурси України та проблеми ефективного їх використання.
2. Змішана економіка та механізм її функціонування.

Нові поняття і категорії

Економічні проблеми. Виробничі ресурси. Праця. Капітал. Земля. Підприємницький талант. Засоби виробництва. Економічна ефективність. Повна зайнятість. Крива (лінія) виробничих можливостей. Альтернативні витрати. Економічний ріст. Командна економіка. Традиційна система. Змішана економіка. Технологія.

Завдання

Кожному із наведених нижче положень, відмічених цифрами, знайдіть відповідний термін або поняття:

- а) економічні проблеми;
- б) виробничі ресурси;
- в) праця;
- г) капітал;
- д) земля;
- е) підприємницький талант;
- ж) споживчі товари;
- з) засоби виробництва;
- и) економічна ефективність;
- к) повна зайнятість;
- д) крива виробничих можливостей;
- м) альтернативні витрати;
- н) економічний ріст;
- о) ринкова система;
- п) командно-адміністративна економіка;
- р) традиційна система;
- с) змішана економіка;
- т) технологія.

1. Економічна система, функціонуюча на приватній власності, господарський розвиток якої регулюється виключно ціновим механізмом.

2. Збільшення реального обсягу продукції, або його зростання на душу населення.

3. Рівень зайнятості, який передбачає фрикційну і структурну форму безробіття, але виключає циклічне безробіття.

4. Співвідношення між затратами рідкісних ресурсів і обсягом товарів і послуг, що створені в результаті їх використання.

5. Техніка і способи виробництва товарів і послуг.

6. Природні ресурси (орні землі, корисні копалини, водні ресурси).

7. Крива, що відображає різні комбінації двох продуктів в умовах повної зайнятості і повного обсягу виробництва.

8. Обладнання, засоби праці, машини, сировина, з допомогою яких виробляються товари і послуги.

9. Здатність людини раціонально використовувати виробничі ресурси, приймати раціональні рішення, брати активну участь в інноваційних процесах, вміти ризикувати і перемагати.

11. Економічна система, що функціонує, на основі різних форм власності, розвиток яких регулюється ринком, традиціями і централізованими рішеннями.

11. Витрати, що зв'язані з вибором варіантів використання виробничих ресурсів. Ці витрати визначаються втратами внаслідок відмови від альтернативних варіантів застосування ресурсів.

12. Товари і послуги, що задовольняють потреби людей.

13. Економічна система, що функціонує на державній власності і адміністративних методах управління.

14. Економічна система, в якій традиції, звичаї відіграють основну роль при розв'язанні тріади основних економічних проблем.

15. Фактори виробництва, що використовуються в процесі виробництва товарів і послуг.

16. Фізичні і розумові здібності людини, що затрачаються в процесі виробництва товарів і послуг.

17. Створені людиною ресурси, що використовуються для виробництва товарів і послуг і опосередковано задовольняють потреби людей.

18. Що виробляти, як і для кого.

ТЕМА 3. Власність в економічній системі суспільства (4 години)

Заняття перше

1. Суть відносин власності. Приватна власність в економічній системі суспільства.

2. Права власності в господарюючих системах.

Заняття друге

1. Розвиток форм власності в сучасних умовах.

2. Відносини власності в Україні.

Теми рефератів

1. Концептуальні основи роздержавлення та приватизації власності в Україні.

2. Власність та економічні інтереси в системі виробництва.

Нові поняття і категорії

Власність. Володіння. Використання. Розпорядження. Економічна система. Об'єкти власності. Суб'єкти власності. Державна власність. Приватна власність. Корпоративна власність. Робітнича власність. Роздержавлення. Приватизація. Реалізація власності.

Питання і учбові завдання

1. Який взаємозв'язок між власністю і економічними інтересами виробників?
2. В чому суть проблеми економічної реалізації власності?
3. Наведіть аргументи, що підтверджують необхідність радикальної перебудови відносин власності в умовах переходу економіки до ринкових відносин.
4. Яким чином можна подолати монополізм державної власності на засоби виробництва?
5. На чому ґрунтується необхідність переходу до різноманітних форм власності при переході до ринку?
6. Яке значення взаємодії різних форм власності для підвищення ефективності національної економіки?

ТЕМА 4. Відтворення і економічне зростання (4 години)

Заняття перше

1. Суть відтворення. Форми і джерела нагромадження.
2. Стадії відтворення і ефективність суспільного виробництва.

Заняття друге

1. Показники і фактори економічного зростання.
2. Ефективність. Показники ефективності і фактори її підвищення.

Теми рефератів

1. Інвестиційна і структурна перебудова економіки України.
2. Еволюція теорій економічного зростання.

Нові поняття і категорії

Відтворення. Економічний розвиток. Економічний ріст. Фактори економічного зростання. Екстенсивний і інтенсивний тип економічного зростання. Національне багатство. Ефективність. Показники ефективності.

Поділ і кооперація праці. Закон економії часу. Суперечності. Інтереси.

Питання і учбові завдання

1. Чому економіка повинна забезпечувати розширений тип відтворення?
2. Що таке економічне зростання і як його можна визначити?
3. Який взаємозв'язок між якісним рівнем життя і економічним зростанням?
4. Які структурні зміни необхідні для економіки України в першу чергу?
5. Економічне зростання - це збільшення номінального обсягу ВВП за певний період часу?
6. Економічне зростання загострює суперечності між необмеженими потребами і обмеженими ресурсами.
7. Збільшення чисельності робітників - екстенсивний фактор економічного зростання.

ТЕМА 5. Товарне виробництво і гроші (4 години)

Заняття перше

1. Форми суспільного господарства. Товарне виробництво.
2. Товар і його властивості. Теорії вартості.

Заняття друге

1. Походження, суть і функції грошей.
2. Пропозиція грошей та її елементи.
3. Попит на гроші. Грошовий ринок.

Теми рефератів

1. Товарне виробництво та його роль в економічному поступі.
2. Еволюція системи грошових відносин.

Нові поняття і категорії

Натуральне господарство. Товарне виробництво. Відособленість. Поділ праці. Гроші. Міра вартості. М1, М2, М3. Ціна. Засіб обігу. Засіб збереження. Засіб платежу. Кількість грошей в обігу. Грошова маса. Грошовий ринок. Готівкові гроші. Безготівкові гроші. Декретні гроші. Банківські гроші.

Майже гроші. Попит на гроші. Пропозиція грошей. Вексель. Валюта. Валютний курс. Чекові вклади.

Питання і учбові завдання

1. Дайте відповідь, як високий рівень інфляції може підірвати здатність грошей виконувати властиві їм функції?
2. Що розуміється під готівковими і безготівковими грошми. Чому до безготівкових грошей не відносяться вклади в Ощадбанках і строкові вклади?
3. Із яких агрегатів складається грошова маса?
4. Який грошовий агрегат найкращим чином відображає функцію грошей як засобу обігу?
5. Які із наведених активів володіють найвищою ліквідністю:
 - а) паперові готівкові гроші (гривні);
 - б) вклади в ощадних банках;
 - в) нерухоме майно.
6. Визначте, як впливає кількість грошей на ціни, на життєвий рівень, стабілізацію економіки.
7. Визначте залежність між кількістю грошей і швидкістю їх обігу.
Визначте, правильні або неправильні такі твердження (+, -):
 1. Використання бартеру незручне із-за необхідності одночасного співпадіння потреб сторін.
 2. Цінність грошей знаходиться у зворотній залежності від рівня цін.
 3. Попит на гроші з боку активів знаходиться у прямій залежності від величини процентної ставки.
 4. Паперові гроші відносяться до “майже грошей”.
 5. Попит на гроші з боку активів знаходиться у зворотній залежності від номінального ВВП.
 6. М2 перевищує М1 на величину нечекових ощадних вкладів і дрібних строкових вкладів.

ТЕМА 6. Ринкова організація суспільного виробництва (4 години)

Заняття перше

1. Ринкова система і основні елементи (принципи) її організації.
2. Суть, структура і функції ринку.

Заняття друге

1. Модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів у ринковому господарстві.
2. Проблеми формування ринкової системи в Україні.

Теми рефератів

1. Проблеми структурної перебудови і роздержавлення економіки.
2. Форми підприємницької діяльності в умовах ринкової економіки.

Нові поняття і категорії

Ринок. Ринок ресурсів. Поділ праці. Свобода підприємництва. Досконала конкуренція. Недосконала конкуренція. Структура ринку. Функції ринку. Ринок товарів і послуг. Економічні витрати. Суспільний поділ праці. Відособленість. Ціновий механізм. Зовнішні ефекти. Економічний прибуток.

Завдання

1. Конкурентний ринковий механізм - це спосіб:
 - а) узгодження рішень споживачів, виробників і володарів факторів виробництва
 - б) синхронізація цих рішень
 - в) узгодження і синхронізація цих рішень
 - г) ні синхронізація, ні узгодження цих рішень.
2. Яка з цих характеристик суперечить поняттю «конкурентний ринок»:
 - а) дифузія економічної влади
 - б) велике число продавців
 - в) наявність небагатьох покупців, які пред'являють попит на всі товари
 - г) відносно легке входження виробників у даний ринок.

Питання для обговорення

1. Назвіть і поясніть основні принципи ринку.
2. Які переваги поділу праці і спеціалізації у використанні матеріальних і людських ресурсів?
3. Поясніть суть проблеми взаємозалежності в економіці.
4. В чому полягає обмеженість моделі кругообігу ресурсів, продуктів і доходу.

ТЕМА 7. Теорія попиту та пропозиції (4 години)

Заняття перше

1. Теорія попиту. Крива і закон попиту.
2. Теорія пропозиції. Крива і закон пропозиції.

Заняття друге

1. Ринкова ціна. Зрівноважена функція цін.

2. Державне регулювання цін.

Теми рефератів

1. Попит: вплив споживача.
2. Соціально-економічні наслідки державного регулювання цін.
3. Ціноутворення в ринковій та командно-адміністративній системі.

Нові поняття і категорії

Попит. Шкала (крива) попиту. Закон попиту. Спадає граничної корисності. Ефект доходу. Ефект заміщення. Взаємозамінюючі і взаємодоповнюючі товари. Детермінанти попиту. Надлишок. Дефіцит. Пропозиція. Закон пропозиції. Детермінанти пропозиції. Ціна. Рівноважна ціна і рівноважна кількість продукту. Урівноважуюча функція ціни.

Питання і учбові завдання

1. Як буде впливати кожна з наступних позицій на: попит на продукт А, на його зрівноважувальну ціну; на величину його пропозиції?
 - а) продукт А стає більш модним;
 - б) ціна на продукт В, повноцінний замітник продукту А, знижується;
 - в) споживачі очікують зниження цін і зниження доходів;
 - г) відбувається швидкий ріст чисельності населення.
2. Поясніть різницю між зміною пропозиції і зміною величини пропозиції.
3. В таблиці наведені дані, що характеризують різні ситуації на ринку взуття.

Ціна (гривні)	Обсяг попиту (млн пар в рік)	Обсяг пропозиції (млн пар в рік)
8	70	10
16	60	30
24	50	50
32	40	70
40	30	90

- а) зобразіть криву попиту і криву пропозиції, використовуючи дані, наведені в таблиці;
- б) якщо ринкова ціна однієї пари взуття складає 8 гривень, що характерно для даного ринку - надлишок чи дефіцит? Який їх обсяг?
- в) якщо ціна рівноваги на одну пару взуття складає 32 гривні, що характерно для даного ринку - надлишок чи дефіцит? Який їх обсяг?

г) якою буде ціна рівноваги на ринку взуття?

4. Удосконалення технологій зміщує:

а) криву попиту вверх і вправо;

б) криву попиту вниз і вправо;

в) криву пропозиції вниз і вправо;

г) криву пропозиції вверх і вліво.

ТЕМА 8. Ринковий механізм регулювання економічних відносин (4 години)

Заняття перше

1. Фундаментальні проблеми ринкової економіки.
2. Функціонування ринкової системи.

Заняття друге

1. Роль ціни в регулюванні економічних процесів.
2. Оцінка ролі ринкової системи.

Теми рефератів

1. Конкуренція і монополія в ринковій економіці.
2. Сучасна ринкова економіка.

Нові поняття і категорії

П'ять фундаментальних питань. Економічні витрати. Нормальний прибуток. Економічний прибуток. Галузь, що розширюється, і галузь, що згортається. Збитки. Суверенітет споживача. Ціна. Голосування грішми, недосконала конкуренція. «Невидима рука». Спрямовуюча функція цін.

Питання і учбові завдання

1. Яка економічна система сьогодні функціонує в Україні?
2. Поясніть, яким чином ринок інформує виробників про вигідність виробництва тих чи інших товарів і послуг?
3. Поясніть погляди на вартість і ціну меркантилістів, фізіократів, представників класичної політичної економії.

Існує три інвестиційні проекти:

А: Витрати рівні \$ 150. Майбутній прибуток = \$ 10 в рік.

Б: Витрати рівні \$ 150. Майбутній прибуток = \$ 15 в рік.

В: Витрати рівні \$ 100. Майбутній прибуток = \$ 75.

а) розрахуйте норму прибутку для кожного проекту (А, Б, В);

б) якщо рівень процента за капітал, одержаний в кредит, рівний 5%, 7% і 11%, то при якому рівні цих процентних ставок реалізація проектів А, Б, В буде вигідна (В), або не вигідна (Н) для підприємця.

	Ставка процента			
	5%	7%	9%	11%
А				
Б				
В				

ТЕМА 9. Закономірності та особливості розвитку перехідних економік (2 години)

План заняття

1. Зміст перехідного періоду до ринку.
2. Макроекономічна стабілізація перехідних економік.

Теми рефератів

1. Основні закономірності розвитку командно-адміністративної системи господарства.
2. Проблеми переходу до ринкової економіки в Україні.

Нові поняття і категорії

Тотальне одержавлення економічної сфери. Зверхмонополізація. Придушена інфляція. Тотальний дефіцит. Психологія соціального утримання. Макроекономічна стабілізація. Лібералізація цін. Конвертованість національної валюти. Заохочення підприємництва. «Дикий» і цивілізований ринок.

Питання і учбові завдання

1. Назвіть складнощі перехідного періоду.
2. Які проблеми в перехідний період повинні бути вирішені у першу чергу?
3. Назвіть найважливіші цілі перехідного періоду.
4. Якою повинна бути роль держави у перехідний період?
5. Правове регулювання економіки в перехідний період.
6. Проаналізуйте шість класичних принципів руху від командно-адміністративної до ринкової економіки.
7. Переваги та недоліки «шокової терапії»?

8. Проаналізуйте соціально-політичні аспекти макроекономічної стабілізації.

9. Часткова і повна стабілізація економіки. У чому відмінність?

ТЕМА 10. Історія економічних альтернатив (6 годин)

Заняття перше

1. Розвиток і наступність економічної науки.
2. Неокласична теорія і неокласичний синтез.
3. Основні ідеї інституціоналізму.

Заняття друге

1. Теорія ефективного попиту Дж.М.Кейнса.
2. Монетаризм. «Грошове правило» М.Фрідмена.
3. Економіка пропозиції. Ефект Лаффера.

Заняття третє

1. Неолібералізм: концепції і практика.
2. Розвиток економічної думки в Україні.

Нові поняття і категорії

Економічна школа. Доктрина. Концепція. Класична теорія. Неокласичний напрямок. Кейнсіанство. Монетаризм. Інституціоналізм. Неолібералізм.

Учбові питання і завдання

1. Перерахуйте основні напрямки і школи економічної теорії. Що об'єднує представників одного напрямку або школи (методологія, теоретичні концепції, взаємовплив, ідейна і територіальна ідентичність)?

2. Чим зумовлений тісний зв'язок інституціоналізму з американською суспільно-економічною системою?

3. Чому кейнсіанську теорію зайнятості називають теорією ефективного попиту?

4. Назвіть основні рекомендації Кейнса по стимулюванню ефективного попиту.

5. Який зв'язок, на думку монетаристів, існує між грошовою масою і рівнем цін? В чому суть «грошового правила» М. Фрідмена?

ТЕМА 11. Світова система господарства (4 години)

Заняття перше

1. Сучасні форми міжнародних економічних відносин.
2. Країни, що розвиваються в світовому господарстві.

Заняття друге

1. Соціокультурні і інституціональні фактори розвитку відсталих країн.
2. Економічні аспекти глобальних проблем.

Теми рефератів

1. Вектори інтеграції України у світове господарство.
2. Економічне співробітництво України з ЄС.

Нові поняття і категорії

Міжнародна торгівля. Міжнародний рух капіталів. ГАТТ - СОТ. Прямі і портфельні інвестиції. Міжнародний облік послугами. Міжнародний лізинг і інжиніринг. Міжнародна міграція робочої сили. Міжнародні валютні та платіжні відносини. Міждержавна економічна інтеграція. «Нові індустріальні країни». «Хибне коло бідності». «Новий світовий економічний порядок». Глобальні проблеми. Екологічна, продовольча, сировинна, енергетична та демографічна проблеми.

Питання і учбові завдання

1. Проаналізуйте роль теорії порівняльних переваг у розвитку міжнародної торгівлі?
2. Основні відмінності у формах міжнародного експорту капіталу?
3. Назвіть і проаналізуйте нові види міжнародних послуг виробничого, науково-технічного і інформаційного характеру?
4. Причини і наслідки міжнародних міграційних процесів?
5. Назвіть відомі вам світові валютні системи?
6. Роль Євро у світовому господарстві?
7. Проаналізуйте основні фактори економічного зростання і механізм їх реалізації у економічно відсталих країнах світу?
8. Основні причини загострення глобальних економічних проблем у світі?

Контрольні питання для проведення семестрового контролю з курсу “Політекономія”, передбаченого навчальним планом

1. Виникнення, предмет і функції економічної теорії.
2. Методологія економічної теорії.
3. Особливості дії економічних законів.
4. Суспільне виробництво і види економічних ресурсів.
5. Взаємодія і розвиток факторів виробництва.
6. Економічні ресурси України та проблеми ефективного їх використання.
7. Ефективність економіки. Крива виробничих можливостей.
8. КВМ і перспективи економічного зростання.
9. Практичне використання кривої виробничих можливостей.
10. Проблеми і перспективи економічного зростання в Україні.
11. Основні моделі економічних систем.
12. Суть відносин власності. Приватна власність в економічній системі суспільства.
13. Права власності в господарюючих системах.
14. Розвиток форм власності в сучасних умовах.
15. Відносини власності в Україні.
16. Суть відтворення. Форми і джерела нагромадження.
17. Відтворення і ефективність суспільного виробництва.
18. Показники і фактори економічного зростання.
19. Аргументи “за” і “проти” економічного зростання.
20. Форми суспільного господарства. Товарне виробництво.
21. Товар і його властивості. Теорії вартості.
22. Походження, суть і функції грошей.
23. Пропозиція грошей та її елементи.
24. Попит на гроші. Грошовий ринок.
25. Ринкова система і основні елементи (принципи) її організації.
26. Суть, структура і функції ринку.
27. Модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів у ринковому господарстві.
28. Особливості і проблеми формування ринкової системи в Україні.
29. Теорія попиту. Крива і закон попиту.
30. Теорія пропозиції. Крива і закон пропозиції.
31. Ринкова ціна. Зрівноважуюча функція цін.
32. Державне регулювання цін.
33. Функціонування і роль ринкової системи у вирішенні фундаментальних питань економіки.

34. Оцінка ролі ринкової системи.
35. Зміст перехідного періоду до ринку.
36. Макроекономічна стабілізація перехідних економік.
37. Розвиток і наступність економічної науки.
38. Неокласична теорія і неокласичний синтез.
39. Основні ідеї інституціоналізму.
40. Теорія ефективного попиту Дж.М.Кейнса.
41. Монетаризм. “Грошове правило” М.Фрідмена.
42. Економіка пропозиції. Ефект Лаффера.
43. Неолібералізм. Концепції і практика.
44. Розвиток економічної думки в Україні.
45. Сучасні форми міжнародних економічних відносин.
46. Країни, що розвиваються в світовому господарстві.
47. Економічні аспекти глобальних проблем.

Модульний контроль №1 з дисципліни “Політекономія”

Варіант № 1

1. Виникнення, предмет і функції політекономії.
2. Права власності в господарюючих системах.
3. Тести.

1. Земля, капітал, праця — базова класифікація факторів виробництва. Чи можна віднести до капіталу:

- а) гроші, акції, облігації;
- б) тільки акції і облігації;
- в) гроші і акції, але не облігації;
- г) ні гроші, ні акції, ні облігації не відносяться до капіталу.

2. Коли США проводили бартерні операції по обміну пшениці на нафту з Саудівською Аравією:

- а) обидві країни виграли від цього;
- б) програли;
- в) США виграли, Саудівська Аравія програла;
- г) Саудівська Аравія виграла, США програли.

Варіант № 2

1. Метод економічної теорії.
2. Розвиток форм власності у сучасних умовах.
3. Тести.

1. Якщо законодавчим чином буде встановлена межа відсоткової ставки нижче зрівноваженого рівня, то:

а) обсяг попиту на гроші буде більшим, чим обсяг пропозиції грошей;

б) обсяг попиту на гроші буде меншим, чим обсяг пропозиції грошей;

в) обсяг пропозиції грошей буде зростати, а обсяг попиту на гроші буде скорочуватись;

г) обсяг попиту на гроші буде зростати, а обсяг пропозиції грошей буде скорочуватись;

д) обсяг попиту на гроші і обсяг пропозиції грошей будуть збільшуватись.

2. Попит на гроші з боку активів пред'являється у зв'язку з тим, що гроші є:

а) засобом обігу;

б) рахунковою одиницею (міра вартості);

в) засобом нагромадження;

г) усі попередні відповіді правильні;

д) по іншим причинам.

Варіант №3

1. Особливості дії економічних законів.

2. Походження, суть і функції грошей.

3. Тести.

1. Три основних фактори виробництва - це природні, трудові і капітальні ресурси. Яка з нижче перерахованих груп включає ці три складових:

а) рента, робітники, гроші;

б) нафта, водії таксі, облігації;

в) залізна руда, вчителі, вантажівки;

г) фермери, інвестори, виробники.

2. Які завдання стоять перед усіма економічними системами? Як:

а) економити гроші для скорочення державного боргу;

б) максимально використовувати обмежені ресурси;

в) збалансувати державний бюджет;

г) збалансувати імпорт і експорт.

Варіант №4

1. Суспільне виробництво економічних ресурсів (факторів виробництва).

2. Відносини власності в Україні.

3. Тести.

1. Коли людські і матеріальні ресурси країни використовуються повністю, збільшення випуску одного з продуктів можливо тільки, якщо:

а) збільшення виробництва відбудеться в приватному секторі, а не на державному підприємстві;

б) зменшити виробництво іншого продукту;

в) відбудеться загальне зниження цін;

г) неможливо.

2. Віктор Кравчук має можливість отримати роботу після закінчення школи і заробляти 10000 грн. в рік. З другого боку він може поступити в університет і платити 5000 грн. в рік за навчання. Яка альтернативна вартість його навчання в університеті (в рік грн.):

а) 0 грн. б) 5000 грн. в) 10000 грн. г) 15000грн.

Варіант № 5

1. Взаємодія і розвиток факторів виробництва

2. Пропозиція грошей та її елементи.

3. Тести

1. Альтернативна вартість будівництва нової школи - це:

а) витрати на найм вчителів для нової школи;

б) вартість будівництва школи в майбутньому;

в) зміна річної ставки податку на нову школу;

г) інші товари і послуги, від яких відмовились заради будівництва нової школи.

2. Які завдання стоять перед всіма економічними системами? Як:

а) збалансувати імпорт і експорт;

б) збалансувати державний бюджет;

в) найбільш повно використовувати обмежені ресурси;

г) економити гроші для скорочення державної заборгованості.

Варіант № 6

1. Ефективність економіки. Крива виробничих можливостей.

2. Попит на гроші. Грошовий ринок.

3. Завдання.

Визначте, правильні або неправильні наступні твердження (+, -):

1. Рідкість ресурсів пояснюється безмежністю матеріальних потреб людей.

2. Неповне використання ресурсів у графічній інтерпретації означає, що виробництво розташовується вліво від лінії виробничих можливостей.

3. Якщо економіка ефективна, то закон зростаючих затрат не діє.

4. Якщо б всі площі ріллі були родючими, то закон зростаючих затрат у сільському господарстві не діяв.

5. Крива виробничих можливостей (КВМ) ілюструє рідкість, альтернативні

витрати, альтернативний вибір.

6. Політика, заснована на принципах вільної конкуренції означає, що уряд мало втручається в економіку.

Варіант № 7

1. КВМ і перспективи економічного зростання.
2. Ринкова система і основні елементи (принципи) її організації.
3. Завдання.

Визначте, правильні або неправильні наступні твердження (+, -):

1. М1 включає в себе готівку, чекові вклади і строкові депозити.
2. Попит на гроші для угод зменшується, якщо скорочується номінальний обсяг ВВП.
3. Номінальний обсяг ВВП дорівнює 20000 млрд грн., а попит на гроші для угод складає 5000 млрд., то у середньому кожна гривня обертається 4 рази.
4. Чим вища величина процентної ставки, тим більший обсяг попиту на гроші для угод.
5. Готівка, яка включається до складу М1 складається з монет і паперових грошей.
6. М2 менше, ніж М3 на величину дрібних строкових вкладів.

Варіант № 8

1. Основні моделі економічних систем.
2. Суть, структура і функції ринку.
3. Завдання.

Визначте, правильні або неправильні наступні твердження (+, -):

1. Щоб політекономія мала практичне застосування, вона повинна підтверджуватись у кожному конкретному випадку.
2. Якщо економісти однаково трактують основні принципи політекономії, то вони обов'язково одностайні і в своїх політичних оцінках.
3. Економічна політика, яка успішно проводиться в одних умовах, може виявитися помилковою в інших.
4. Той, хто використовує емоційні докази у економічній дискусії, здійснює логічну помилку, яка виражається у перенесенні часткового на ціле.
5. Якщо гіпотеза підтверджується практикою (емпірично), то використовувати в ній теоретичні посилення завжди правильні.
6. Без знання вищої математики політекономію вивчити неможливо.

Варіант № 9

1. Суть відносин власності. Приватна власність в економічній системі

суспільства.

2. Форми суспільного господарства. Товарне виробництво.

3. Завдання.

Визначте, правильні або неправильні наступні твердження (+, -):

1. Використання бартеру незручне із-за необхідності одночасного співпадіння потреб сторін.

2. Цінність грошей знаходиться у зворотній залежності від рівня цін.

3. Попит на гроші з боку активів знаходиться у прямій залежності від величини процентної ставки.

4. Паперові гроші відносяться до “майже грошей”.

5. Попит на гроші з боку активів знаходиться у зворотній залежності від номінального ВВП.

6. M2 перевищує M1 на величину нечекових ощадних вкладів і дрібних строкових вкладів.

Варіант № 10

1. Стадії відтворення і ефективність суспільного виробництва.

2. Особливості і проблеми формування ринкової системи в Україні.

3. Завдання.

1. Припустимо, що кожна гривна, призначена для угод, обертається в середньому 4 рази в рік і використовується для покупки кінцевих товарів і послуг. Номінальний обсяг ВВП складає 2000 млрд гривень. Визначте величину попиту на гроші для угод.

2. В таблиці показано величину попиту на гроші з боку активів при різних процентних ставках. Використайте дані, отримані при від-повіді на перше запитання і покажіть в таблиці загальний обсяг попиту на гроші:

Ставка процента	Обсяг попиту на гроші (млрд гривень)	
	з боку активів	загальний
16	20	
14	40	
12	60	
10	80	
8	100	
6	120	
4	140	

3. Пропозиція грошей складає 580 грн. Визначте рівноважну ставку процента.

4. Визначте, як зміниться загальний попит на гроші при кожному рівні

процентної ставки і рівноважна ставка процента, якщо обсяг номінального ВВП збільшиться на 80 млрд. гривень або скоротиться.

Варіант № 11

1. Відтворення і економічне зростання.
2. Товар і його властивості. Теорії вартості.
3. Завдання.

Визначте, правильні або неправильні наступні твердження (+, -):

- 1) Чим більший обсяг “ майже грошей”, які належать споживачам, тим вища їх середня схильність до збереження.
- 2) Готівка і чекові вклади є грошима тому, що вони приймаються продавцями в обмін на товари і послуги.
- 3) Зростання рівня цін при інших умовах викликає зростання попиту на гроші для угод.
- 4) На основі наведених даних визначте:
а) величину М1 б) величину М2 в) величину М3
невеликі строкові вклади -1630
великі строкові вклади - 645
чекові вклади - 448
безчекові ощадні вклади - 300
готівка -170

Варіант № 12

1. Показники і фактори економічного зростання.
2. Модель кругообігу ресурсів продуктів і доходів у ринковому господарстві.
3. Завдання.
Визначте, правильні чи неправильні наступні твердження (+, -):
 - 1) Технічний прогрес є фактором зростання продуктивності праці в розвинутих країнах.
 - 2) Економічне зростання - це збільшення номінального обсягу ВВП за певний період часу.
 - 3) Економічне зростання не залежить від інвестицій, які вкладаються у людський капітал.
 - 4) Збільшення чисельності робітників - екстенсивний фактор економічного зростання.
 - 5) Економічне зростання загострює суперечності між необмеженими потребами і обмеженими ресурсами.
 - 6) Якщо темпи збільшення обсягу використовуваного капіталу

перевищують темпи зростання робочої сили, то капіталоозброєність скорочується.

Варіант № 13

1. Ефективність економіки. Крива виробничих можливостей.

2. Попит на гроші. Грошовий ринок.

3. Тести.

1. Якщо попит на гроші і пропозиція грошей будуть зростати, то:

а) зрівноважена кількість грошей і зрівноважена відсоткова ставка зростуть;

б) зрівноважена кількість грошей і зрівноважена відсоткова ставка зменшиться;

в) зрівноважена відсоткова ставка зросте, а зміну зрівноваженої відсоткової ставки передбачити неможливо;

г) зрівноважена відсоткова ставка зросте, а зміну в кількості грошей передбачити неможливо;

д) неможливо передбачити зміну кількості грошей і зрівноваженої відсоткової ставки.

2. Допустимо, що попит на гроші для угод складає 10% номінального обсягу ВВП, пропозиція грошей складає 450 млрд. грн., а попит на гроші з боку активів показаний в таблиці:

Відсоткова ставка (%)	Попит з боку активів (млрд грн.)
14	100
13	150
12	200
11	250

Якщо номінальний обсяг ВВП рівний 3000 млрд. грн., то зрівноважена відсоткова ставка складає:

а) 14%; б) 13%; в) 12 %; г) 11 %; д) 10 %.

Варіант № 14

1. Виникнення, предмет і функції політекономії.

2. Модуль кругообігу ресурсів, продуктів і доходів у ринковому господарстві.

3. Тести.

1. Економічне зростання може бути проілюстроване:
 - а) зрушенням вліво КВМ;
 - б) зрушенням вправо КВМ;
 - в) рухом точки по КВМ;
 - г) рухом від однієї точки до другої всередині КВМ;
 - д) рухом від однієї точки до другої за межами КВМ.
2. Який з приведених нижче показників більше всього підходить до виміру воєнного потенціалу країни:
 - а) номінальний обсяг ВВП;
 - б) реальний обсяг ВВП;
 - в) номінальний обсяг ВВП в розрахунку на душу населення;
 - г) реальний обсяг ВВП в розрахунку на душу населення;
 - д) середньодушевий дохід сім'ї.

Модульний контроль № 2 з дисципліни “Політекономія”

Варіант № 1

1. Теорія попиту. Крива і закон попиту.
2. Розвиток економічної думки в Україні.
3. Тести.
 1. Земля, капітал, праця - базова класифікація факторів виробництва. Чи можна віднести до капіталу:
 - а) гроші, акції, облігації;
 - б) тільки акції і облігації;
 - в) гроші і акції, але не облігації;
 - г) ні гроші, ні акції, ні облігації не відносяться до капіталу.
 2. Конкурентний ринковий механізм - це спосіб:
 - а) узгодження рішень споживачів, виробників і володарів факторів виробництва;
 - б) синхронізація цих рішень;
 - в) узгодження і синхронізація цих рішень;
 - г) ні синхронізація, ні узгодження цих рішень.

Варіант № 2

1. Теорія пропозиції. Крива і закон пропозиції.
2. Неолібералізм. Концепції і практика.
3. Тести.

1. Вартість взуття підвищиться, якщо:

а) будуть використані нові машини, що знизить вартість виробництва взуття;

б) виробники збільшать капіталовкладення;

в) знизиться попит на взуття;

г) знизиться пропозиція на взуття.

2. Економічний попит на товар має на увазі кількість товару:

а) яку можливо придбати у підприємств за визначену ціну;

б) яку люди хочуть купити за визначену ціну;

в) яку люди хочуть, незалежно від того, чи можуть вони купити чи ні;

г) яку споживачі можуть собі дозволити купити.

Варіант № 3

1. Ринкова ціна. Зрівноважуюча функція цін.

2. Економіка пропозиції. Ефект Лафера.

3. Тести.

1. Конкурентний ринковий механізм - це спосіб:

а) узгодження рішень споживачів, виробників і володарів факторів виробництва;

б) синхронізація цих рішень;

в) узгодження і синхронізація цих рішень;

г) ні синхронізація, ні узгодження цих рішень.

2. Яка з цих характеристик суперечить поняттю “конкурентний ринок”:

а) дифузія економічної влади;

б) велике число влади;

в) наявність небагатьох покупців, які пред’являють попит на всі товари;

г) відносно легке входження виробників у даний ринок.

Варіант № 4

1. Державне регулювання цін.

2. Монетаризм. “Грошове правило” М. Фрідмена.

3. Завдання.

Визначте, правильні або неправильні наступні твердження (+,-):

1. Змішана економіка розвивається на основі як приватних, так і державних рішень.

2. Недосконалий конкурент не може впливати на ціни товарів, які він купує або продає.

3. Проблема “для кого виробляти” не може бути вирішена без державної участі.

4. Співпадіння бажань на ринку означає, що дві особи бажають купити один і той же товар або послугу.

5. Станція по ремонту автомобілів - це приклад ринку.

6. Падіння ціни товару приводить до зростання попиту на його товар-субститут.

7. В буденному розумінні два товари X і Y називаються взаємодоповнюючими, якщо зростання товару Y веде (при інших умовах) до падіння попиту на товар X.

Варіант № 5

1. Функціонування і роль ринкової системи у вирішенні фундаментальних питань економіки.

2. Основні ідеї інституціоналізму.

3. Завдання.

1. Цілком ймовірно, що причиною падіння ціни на продукт є:

а) зростання податків на приватне підприємство;

б) зростання споживчих доходів;

в) падіння ціни на виробничі ресурси;

г) падіння ціни на взаємодоповнюючий товар.

2. Ринок товарів і послуг знаходиться у зрівноваженому стані якщо:

а) попит рівний пропозиції;

б) ціна рівна витратам плюс прибуток;

в) рівень технології змінюється поступово;

г) обсяг пропозиції рівний обсягу попиту.

Варіант № 6

1. Оцінка ролі ринкової системи.

2. Теорія ефективного попиту Дж. М. Кейнса.

3. Завдання.

1. Знайдіть правильну відповідь:

1.1. Закон попиту передбачає, що:

а) перевищення пропозиції над попитом викличе зниження цін

б) якщо доходи у споживачів зростають, вони, як правило, купують більше товарів

в) крива попиту має позитивний нахил

г) коли ціна товару падає, обсяг плануємих покупок зростає.

2. Зростання цін на матеріали, необхідні для виробництва товару X,

викличе:

а) зрушення кривої попиту вгору (або вправо) б) зрушення кривої

пропозиції вверх (або вліво) в) зрушення попиту і кривої пропозиції вверх г) зрушення кривої пропозиції вниз (або вправо).

Варіант № 7

1. Зміст перехідного періоду до ринку.
2. Сучасні форми міжнародних економічних відносин.
3. Завдання.

1. Покупка товарів по низькій ціні на одному ринку і продаж його по високій ціні на другому не являються:

- а) операцією з метою отримання прибутку
- б) засобом підвищення пропозиції на ринку з високим рівнем цін
- в) причиною цінових відмінностей на конкретних ринках
- г) засобом підвищення попиту на ринку з високим рівнем цін.

2. Закон пропозиції, якщо ціни зростають, а інші умови незмінні, проявляється:

- а) в зростанні пропозиція
- б) в зниженні пропозиція
- в) в зростанні обсягу пропозиції
- г) в падінні обсягу пропозиції.

Варіант № 8

1. Макроекономічна стабілізація перехідних економік.
2. Країни, що розвиваються в світовому господарстві.
3. Завдання.

В таблиці наведено дані, що характеризують різні ситуації на ринку взуття.

Ціна гривень	Обсяг попиту (млн пар в рік)	Обсяг пропозиції (млн пар в рік)
8	70	10
16	60	30
24	50	50
32	40	70
40	30	90

а) зобразіть криву попиту і криву пропозиції, використавши дані, наведені в таблиці

б) якщо ринкова ціна однієї пари взуття складає 8 гривень, що характерно для даного ринку - надлишок чи дефіцит? Який обсяг?

в) якщо ринкова ціна на одну пару взуття складає 32 гривні, що характерно для даного ринку - надлишок чи дефіцит? Який їх обсяг?

г) якою буде ціна рівноваги на ринку взуття?

Варіант № 9

1. Неокласична теорія і неокласичний синтез.

2. Економічні аспекти глобальних проблем.

3. Завдання.

1. Чим можна пояснити зрушення кривої попиту на товар X?

а) пропозиція товару X по деякій причині зменшилась

б) ціна товару X зросла і, як наслідок цього, споживачі вирішили менше купувати цього товару

в) уподобання споживачів викликали інтерес до товару X і тому вони при будь-якій ціні купують цього товару більше, ніж раніше

г) ціна товару впала, тому споживачі вирішили купувати його більше, ніж раніше.

2. Якщо пропозиція і попит на товар зростуть, то:

а) ціна підвищиться

б) збільшиться загальна кількість товару

в) ціна залишиться стабільною

г) добробут суспільства зросте.

Варіант № 10

1. Теорія попиту. Крива і закон попиту.

2. Неокласична теорія і неокласичний синтез.

3. Завдання.

1. Готовність купувати додаткові одиниці вироблюваного товару тільки по більш низькій ціні краще всього пояснює:

а) ефект заміщення

б) принцип спадної граничної корисності

в) ефект доходу

г) закон пропозиції

2. Удосконалення технології зміщує:

а) криву попиту вгору і вправо

б) криву попиту вниз і вправо

в) криву пропозиції вниз і вправо

г) криву пропозиції вгору і вліво.

Варіант № 11

1. Теорія пропозиції. Крива і закон пропозиції.
2. Оцінка ролі ринкової системи.
3. Завдання.
 1. Якщо попит падає, то крива попиту зміщується:
 - а) вниз і вліво
 - б) за годинниковою стрілкою
 - в) вверх і вправо
 - г) проти годинникової стрілки.
 - Вдосконалення технології зміщує:
 - а) криву попиту вверх і вправо
 - б) криву попиту вниз і вправо
 - в) криву пропозиції вверх і вліво.

Варіант № 12

1. Ринкова ціна. Зрівноважуюча функція цін.
2. Монетаризм. «Грошове правило» М. Фрідмена.
3. Завдання.
 1. Якщо ринкова ціна нижче рівноважної, то:
 - а) появляється надлишок товарів
 - б) виникає дефіцит товарів
 - в) формується ринок покупця
 - г) знижується ціна ресурсів.
 2. Що може викликати зниження попиту на товар X:
 - а) зменшення доходів споживача
 - б) зростання цін на товари - субститути товару X
 - в) очікування підвищення цін на товар X
 - г) зменшення пропозиції товару X.

Варіант № 13

1. Державне регулювання цін.
2. Економіка пропозиції. Ефект Лаффера.
3. Завдання.

Визначте, правильні або неправильні наступні твердження (+,-):

 1. Ринковий механізм використовує ціни як інструмент регулювання розподілу.
 2. Товар неякісний відноситься до товарів нижчої категорії.
 3. Падіння ціни на товар приведе до зростання попиту на його товар-субститут.

4. Розподільча функція ціни виражається у ліквідації товарних надлишків і дефіцитів.

5. Якщо одночасно зростуть пропозиції товару і споживчі доходи, ціна на нього не зміниться

6. Зростання споживчих доходів викличе розширення попиту на всі товари.

Варіант № 14

1. Функціонування і роль ринкової системи у вирішенні фундаментальних питань економіки.

2. Сучасні форми міжнародних економічних відносин.

3. Завдання.

1. Визначте, правильні або неправильні наступні твердження (+,-):

1) В ринковій економіці більше товарів можуть купити ті, у кого більше грошей.

2) Змішана економіка розвивається на основі як приватних, так і державних рішень.

3) В змішаній економіці існує і досконала і недосконала конкуренція.

4) В конкурентній економіці окремий продавець, скорочуючи виробництво і продаж товару, не в змозі змінити ціну.

5) В ринковій економіці питання про те, які товари і послуги слід виробляти, у кінцевому рахунку вирішують споживачі.

6) Проблема “для кого виробляти” не може бути вирішена без державної участі.

Рекомендована література

Базова

1. Башнянин Г. І., Шевчук Є. С. Політична економія: Навчальний посібник / За ред. д.е.н., проф. Г. І. Башнянина і к.е.н., доц. Є. С. Шевчука. Львів: «Магнолія 2006», 2017. 280 с.
2. Косич М.В., Фролов О.І., Александрова О.Ю. Економічна теорія: Конспект лекцій. Ч.1. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 76 с.
3. Помінова І. І. Політична економія: навч.-метод. Посібник. Х.: MONOGRAF, 2016. 268 с.
4. Семененко В.М. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2019. 426 с.

Допоміжна

1. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика: підручник. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232 с.
2. Горлач М.І., Соколов М.О., Кримов М.І., Лисенко С.Ф. Економічна теорія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 532 с.
3. Економічна теорія: навч. посібник / Н.М. Каменева, М.В. Косич, О.І. Фролов, О.Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.
4. Касьяненко Л. М. Економічна теорія : навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2019. 224 с.

Інформаційні ресурси

1. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Державна фіскальна служба України. URL: <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/stavki-vviznogo-ta-viviznogo-mita/>.
3. Сервер Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>
4. Ліга Бізнес Інформ. URL: <http://www.liga.net/>
5. Нормативні акти України. URL: <http://www.nau.kiev.ua/>
6. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
7. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Всі новини економіки та фінансів. URL: <http://www.ukr.net/ua/news/jekonomika>
9. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>
10. Рахункова палата України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>
11. Українське прав. URL: <http://www.ukrpravo.com/>
12. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/>

- 15 Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
16. Сайт Національного Інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>
17. Сайт ЄС. URL:<http://www.europa.eu.int>
18. Новини CNN. URL: <http://www.cnn.com>
19. Електронний формат наукових журналів. URL: <http://www.search.global.epnet.com>
6. Ділова Україна. URL: <http://www.inf.kiev.ua>
- 7 Огляд преси. URL: <http://www.infoart.ru8000/misc/news/obzori/htm>
8. Матеріали ЄС і РЄ. URL: <http://www.isi.gov.ua>

